

Biuletyn

Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego

*X KONGRES
EKONOMISTÓW
POLSKICH*

**X KONGRES
EKONOMISTÓW POLSKICH
Ekonomiści dla rozwoju**

Biuletyn PTE Nr 4(87) Listopad 2019

X KONGRES EKONOMISTÓW POLSKICH

Ekonomiści dla rozwoju

Spis treści

Elżbieta Mączyńska, Bogusław Fiedor, Marian Gorynia Słowo wstępne	5
CZĘŚĆ I. X KONGRES EKONOMISTÓW POLSKICH – EKONOMIŚCI DLA ROZWOJU	
Gospodarka rynkowa podgryza własne korzenie – rozmowa z prof. Elżbietą Mączyńską	9
REFERATY W SESJI PLENARNEJ	
Bogusław Fiedor, Marian Gorynia O silnych i słabych stronach współczesnych nauk ekonomicznych	13
Jerzy Hausner Ekonomia i społeczne imaginarium	21
Grzegorz W. Kołodko Ekonomia nowego pragmatyzmu: tożsamość, cele, metoda	29
Aleksander Surdej Produktywność i jej determinanty w badaniach OECD	40
Krzysztof Domarecki Nowe technologie – dokąd zmierzamy?	47
TEZY REFERATÓW W SESJI PLENARNEJ	
Jerzy Osiatyński Michał Kalecki o rozwoju gospodarki kapitalistycznej	52
Jan Toporowski Kaleckian Policies for Debt Sustainability in a World of Economic Disequilibrium	53
Paul H. Dembinski Ujęcie systemowe odpowiedzi na kryzys w ekonomii	54
Ewa Łętowska Prawo jako listek figowy albo etykieta	55
Andrzej K. Koźmiński, Adam Noga, Katarzyna Piotrowska, Krzysztof Zagórski Europa pomiędzy emocjami a racjonalnością Indeks Zrównoważonego Rozwoju (BDI) dla 22 europejskich krajów OECD w latach: 1999–2017	56
REFERATY W SESJACH PANELOWYCH	
Łukasz Hardt Utilitaryzm, deontologia i etyka cnót: zbieżne czy przeciwstawne fundamenty etyczne ekonomii?	60
Jerzy Kleer Europa w pułapce zagrożeń	69
Elżbieta Mączyńska, Piotr Pysz Po co nam Społeczna Gospodarka Rynkowa? (fragmenty referatu)	73

Anna Moździerz O trudnościach pomiaru wpływu niezależnych instytucji fiskalnych na stabilność finansów publicznych	78
Jacek Pietrucha Metaanaliza związków między rozmiarami sektora bankowego a wzrostem gospodarczym	88
Mirostaw Szreder Weryfikacja hipotez statystycznych - współczesne wyzwania	101
Janusz Zawita-Niedźwiecki Wpływ nowych technologii na rozwój cywilizacyjny, ekonomię i zarządzanie	109
STRESZCZENIA REFERATÓW W SESJACH PANELOWYCH	114

CZĘŚĆ II MISCELLANEA

Dominik Buttler Najbardziej romantyczny z ekonomicznych Nobli	128
Ewa Kulińska-Sadłocha W kierunku odpowiedzialnej bankowości	131
Krzysztof Malaga Osiem pytań do profesora Odeda Galora	138

DEBATY EKONOMISTÓW

Bogusław Fiedor Konferencja „Michał Kalecki and the problem of international equilibrium”	141
Książki nadesłane	143
Nagrody Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego	144
„Czwartki u Ekonomistów”	145
Katarzyna Kamińska Ewa Kulińska-Sadłocha Społeczna Gospodarka Rynkowa a europejskie wartości (Soziale Marktwirtschaft – europäische Werte)	146
Ewa Bojar Rozwój regionu i organizacji wyzwaniem dla ekonomii i nauk o zarządzaniu	152
XXIX Forum Ekonomiczne w Krynicy	155
Debata w Dzienniku Gazecie Prawnej	156
V Ostrowskie Forum Rozwoju	156
W kierunku etyki globalnej: apel i narzędzie. Głos z SGH (An Appeal for Global Ethics Framework and a Tool-Kit for Ethics Self-Assessment)	157
Wydawnictwa Oxford University Press	158

INNE WYDARZENIA

Wręczono nagrody Forum Odpowiedzialnego Biznesu	159
Polskie Kompaszy 2019 przyznane	161

WSPOMNIENIA

Profesor Eugeniusz Rychlewski (7 września 1926 – 17 sierpnia 2019)	162
Profesor Leszek Żabiński (18 sierpnia 1947 – 19 września 2019)	163

Z NASZYCH STARODRUKÓW

Edward Strasburger. Historia doktryn ekonomicznych w Polsce Niepodległej	166
---	-----

KWESTIONARIUSZ EKONOMISTY

Piotr Pysz	
Książki nadesłane	170

Elżbieta Mączyńska, Bogusław Fiedor, Marian Gorynia

Słowo wstępne

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne 28–29 listopada 2019 roku organizuje X Kongres Ekonomistów Polskich pod hasłem „Ekonomiści dla rozwoju”. Niniejsze wydanie Biuletynu poświęcone jest głównie temu właśnie wydarzeniu. Poza stałymi blokami tematycznymi przedstawiamy referaty, które zostaną wygłoszone w sesji plenarnej, niektóre (nadesłane przed zamknięciem Biuletynu) w sesjach panelowych oraz zamieszczamy streszczenia nadesłanych referatów.

Tegoroczny Kongres ma charakter jubileuszowy. To już dziesiąta odsłona tego niezwykle ważnego wydarzenia. Warto przypomnieć, że pierwowzorem kongresów był odbyty w 1887 roku w Krakowie Pierwszy Zjazd Ekonomistów i Prawników, a kolejne kongresy odbyły się w latach: 1950, 1956, 1971, 1981, 1987, 1993, 2001, 2007 i 2013. Organizowane co kilka lat Kongresy Ekonomistów Polskich zawsze traktowane były jako niezwykle ważne wydarzenia, dotyczące fundamentalnych problemów życia gospodarczego zarówno w ujęciu krajowym, jak międzynarodowym oraz ich odzwierciedlenia we współczesnych naukach ekonomicznych. Kolejne kongresy odbywały się w bardzo zróżnicowanych warunkach politycznych i społeczno-gospodarczych. Warto więc podkreślić, że w związku z tym myśli przewodnie kongresów stanowiły swego rodzaju *signum temporis* (vide <http://www.kongres.pte.pl/kongres/idea-kongresu.html>).

Kolejnym edycjom Kongresów Ekonomistów Polskich towarzyszy opinia, że jest to wydarzenie niezwykle doniosłe nie tylko dla PTE. Kongresy są nie tylko świętem ekonomistów. Są też okazją do zwrócenia uwagi na szczególną rolę i odpowiedzialność naszego środowiska w społeczeństwie. Nie inaczej jest

i tym razem. Podobnie jak w poprzednich edycjach kongresów towarzyszy nam poczucie wyjątkowości i osobliwości kontekstu społeczno-gospodarczego i politycznego występującego zarówno w świecie, jak i w Polsce.

Wiele wskazuje, że fundamentalne znaczenie zdają się mieć zmiany technologiczne dyktowane przez zataczającą coraz szersze kręgi czwartą rewolucję przemysłową, której symbolem jest sztuczna inteligencja. Kreowany w jej wyniku zakres i tempo przemian w skali globalnej potęguje się, co zarazem wskazuje, że dynamika rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych krajów i ich konkurencyjna pozycja na rynku światowym będzie zależeć przede wszystkim właśnie od stopnia wykorzystania potencjału czwartej rewolucji przemysłowej. Przemiany z nią związane prowadzą do różnorodnych następstw, ekonomicznych i społecznych, wśród których na czoło wybijają się przeobrażenia indywidualnych wzorców konsumpcji, branżowych systemów produkcyjnych, struktur poszczególnych gospodarek narodowych, komunikacji społecznej, a także gwałtowna rekonfiguracja światowego systemu gospodarczego. Innej, nowej treści nabierają pojęcia dobrobytu, globalizacji, konkurencyjności, regulacji, państwa i rynku. Na to dodatkowo nakładają się następstwa polityczne, klimatyczne, środowiskowe, cywilizacyjne, kulturowe i inne, których ekonomiści nie powinni i nie mogą ignorować.

Niezbędne są w związku z tym szerokie, pogłębione, holistyczne i interdyscyplinarne analizy tych procesów. Jest to istotne tym bardziej, że współczesna ekonomia nie uniknęła zaniechań w tym obszarze, co nie pozostawało bez wpływu na praktykę, skutkując

szeregiem negatywnych następstw, w tym nasilaniem się zjawisk kryzysogennych.

Współczesna ekonomia nie uniknęła bowiem pułapki redukcjonizmu, co w największym uproszczeniu można określić jako ograniczanie jej przedmiotu badań do wybranych, zwłaszcza ilościowych czynników wzrostu gospodarczego przy marginalizowaniu w analizach czynników i uwarunkowań jakościowych, w tym etycznych, społecznych oraz ekologicznych, i jak jest to choćby w sposób zintegrowany ujmowane w koncepcji zrównoważonego (trwałego) rozwoju.

Zarazem ekonomia wpadła w pułapkę uniwersalizmu, czyli zorientowania na tworzenie modelowych interpretacji zjawisk, interpretacji rzekomo pasujących do wszystkich obszarów i przypadków w życiu nie tylko gospodarczym, ale i społecznym, co słusznie zostało nazwane imperializmem ekonomii jako nauki.

Zarówno redukcjonizm, jak i uniwersalizm ekonomii pozostają w sprzeczności z postulowaną w metodologicznych rozważaniach wielu ekonomistów interdyscyplinarnością, a także z metodologicznym wymogiem kompleksowości analiz. Nieuwzględnianie tych wymogów zagraża ryzykiem zubożenia ekonomii, tym bardziej w warunkach wyraźnego jej odrywania się od filozofii. Przejawy tego są widoczne, i to mimo że zaczyn ekonomii jako nauki pochodzi właśnie z filozofii, o czym świadczy podstawowe dzieło intelektualnego ojca ekonomii, a zarazem wybitnego przedstawiciela filozofii moralnej Adama Smitha pt. *Teoria uczuć moralnych*. Filozoficzne korzenie ekonomii stanowią ważną wskazówkę dla kierunków badań i należytego w nich podejścia przede wszystkim na rzecz heterogeniczności. Stąd też obecnie w coraz liczniejszych publikacjach wskazuje się na konieczność zmian paradygmatu w ekonomii i na zasadność postulatów, aby „przemysłuć ekonomię od nowa”.

Dokonujące się obecnie głębokie przemiany rzeczywistości społeczno-gospodarczej oraz związane z tym wyzwania badawcze w naukach ekonomicznych stawiają przed ekonomistami niełatwe, nowe wyzwania, którym sprostanie stanowi ważny czynnik postępu społeczno-gospodarczego. Sprostanie nowym wyzwaniom ma szczególne znaczenie w krajach takich jak Polska, w krajach wciąż na dorobku, szukających rozwiązań umożliwiających zmniejszenie dystansu społeczno-gospodarczego w stosunku do krajów wyżej rozwiniętych.

Podkreślenie, że rozwój społeczno-gospodarczy i miejsce gospodarki polskiej w dynamicznie zmieniającym się świecie ściśle zależy od współpracy z jej otoczeniem międzynarodowym jest oczywistością, która niesie ze sobą wiele fundamentalnych konsekwencji. Nauki ekonomiczne mają zadanie nieustannego identyfikowania zachodzących przeobrażeń oraz ich następstw, ich opisu i wyjaśniania z myślą o tym, by ich zrozumienie mogło dać podstawy do kształtowania dobrostanu społecznego, budowy lepszego świata oraz możliwie trafnego prognozowania kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego w skali krajowej i globalnej. Wyraża to hasło X Kongresu „Ekonomiści dla rozwoju”.

Celem Kongresu jest refleksja nad tym, jak ekonomiści reprezentujący zarówno środowiska naukowców, jak i praktyków, radzą sobie z rozwiązywaniem fundamentalnych dla rozwoju społeczno-gospodarczego problemów. Do udziału w dyskusji zaprosiliśmy również przedstawicieli różnorodnych dyscyplin nauki, a także reprezentantów innych sfer życia, w tym zwłaszcza reprezentantów centralnych instytucji państwa. Kongres w takim ujęciu jest traktowany jako swego rodzaju synteza uczestnictwa ekonomistów polskich w rozwiązywaniu ważnych problemów praktyki życia gospodarczego i społecznego.

Koncepcja IX Kongresu Ekonomistów Polskich została przygotowana przez Radę Programową, stanowiącą szeroką reprezentację środowiska, złożoną z polskich ekonomistów związanych nie tylko z Polskim Towarzystwem Ekonomicznym i jego Radą Naukową.

Zachęcamy do lektury Biuletynu, a także – dostępnych na stronie internetowej Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego – szczegółowych materiałów kongresowych.

Elżbieta Mączyńska,
prezes
Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego

Bogusław Fiedor,
wiceprezes
Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego

Marian Gorynia,
przewodniczący Rady Naukowej
Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego